

Udskriftsdato: 15. december 2025

KEN nr 9447 af 15/09/1996 (Historisk)

Ankestyrelsens principafgørelse O-122-96 om kontanthjælp - tilbagebetaling - mod bedre vidende - ægtepar - ægtefælles ophold i udlandet

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 20900-95200048-96

Ankestyrelsens principafgørelse O-122-96 om kontanthjælp - tilbagebetaling - mod bedre vidende - ægtepar - ægtefælles ophold i udlandet

Resume:

Ankestyrelsen har behandlet 2 sager om, i hvilket omfang kontanthjælp til ægtefæller, hvor den ene bliver her i landet under den anden ægtefælles ophold i udlandet, kan kræves tilbagebetalt.

Ankestyrelsen fandt, at begge ægtefæller skulle opfylde rådighedsforpligtelsen, for at nogen af dem var berettiget til kontanthjælp.

Ved afgørelse af om hjælpen kunne kræves tilbagebetalt, måtte der foretages en konkret vurdering af, hvem der måtte anses for at være modtager af hjælpen, samt i hvilket omfang hjælpen var modtaget mod bedre vidende. Forholdet måtte vurderes for hver ægtefælle for sig.

Ægtefællers gensidige forsørgelsespligt kunne ikke i sig selv danne grundlag for solidarisk hæftelse for tilbagebetaling af hjælpen.

Kassation:

Principafgørelsen har ikke længere vejledningsværdi

Kassationsdato:

12-06-2009

Love:

Lov om social bistand - lovbekendtgørelse nr. 110 af 26. februar 1996 - § 1, § 25, stk. 1 og § 40, stk. 1

Sagsfremstilling 1:

Sag nr. 1 - j.nr. 20900-95

Et ægtepar, som kom fra Mellemøsten, modtog begge kontanthjælp efter bistandslovens § 37.

Ved brev af 8. november 1994 oplyste politiet i Københavns Lufthavn til kommunen, at hustruen i perioden den 1. oktober 1994 til den 8. november 1994 havde været udrejst til udlandet. Det var blevet oplyst til politiet, at formålet med rejsen var ferie og familiebesøg.

Den 5. december 1994 blev hustruen foreholdt disse oplysninger af kommunen. Hustruen oplyste, at hun var orienteret om, at hun ikke kunne modtage kontanthjælp i udlandet, men begrundede rejsen med en søns sygdom.

Hustruen havde i april måned 1993 underskrevet en erklæring om oplysningspligt vedrørende forandringer i forhold, som kunne medføre, at kontanthjælpen blev indskrænket eller ophørte, herunder også oplysninger om husstandens forhold. Af erklæringen fremgik, at til husstanden hørte ægtefælle eller samlever og eventuelle børn. Manden havde selv underskrevet en tilsvarende erklæring i april måned 1992. Af kommunens journalark fremgik det endvidere, at ægteparret i maj 1993 fik speciel tilladelse til at rejse til Sverige i to dage for at få pas, uden at der blev trukket i bistandshjælpen herfor.

Ved brev af 30. december 1994 meddelte kommunen, at den hjælp, der var blevet udbetalt til ægteparret i perioden den 1. oktober 1994 til 8. november 1994, ville blive krævet tilbagebetalt i henhold til bistandslovens § 25, stk. 1, som følge af hustruens ophold i udlandet.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse om tilbagebetaling af den kontanthjælp, der var udbetalt til ægteparret for perioden den 1. oktober 1994 til den 8. november 1994, ialt netto 15.958 kr.

Ankenævnet fandt, at formålet med hustruens ophold i udlandet, der efter indberetning fra politiet var ferie og familiebesøg, ikke var af en karakter, der kunne begrunde en fravigelse af reglerne i bistandslovens § 1, hvorefter kontanthjælp som hovedregel kun kunne ydes til opfyldelse af behov her i landet.

Nævnet lagde samtidig til grund, at hustruen under sit ophold i udlandet, som kommunen ikke var orienteret om på forhånd, ikke kunne anses for at have udnyttet sine arbejdsmuligheder efter bistandslovens § 40.

Under hensyn til, at ægteparret tidligere havde fået tilladelse til uden fradrag i kontanthjælpen at rejse til Sverige i et specielt øjemed, fandt nævnet det godtgjort, at ægteparret havde været vidende om, at der ikke var ret til kontanthjælp under ophold i udlandet.

Nævnet var derfor enig med kommunen i, at den for meget udbetalte hjælp kunne kræves tilbagebetalt efter bistandslovens § 25, stk. 1.

I klagen til Ankestyrelsen anførte manden, at han fortsat ikke mente, at beløbet på 7.792 kr., som var udbetalt til ham, var tilbagebetalingspligtig.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, om den tilbageblevne ægtefælle kunne anses for at have modtaget kontanthjælp mod bedre vidende, således at hjælpen kunne kræves tilbagebetalt, hvis den anden ægtefælle uden forvaltningens godkendelse havde været i udlandet og således i en periode ikke kunne anses for at have udnyttet sine arbejdsmuligheder efter bistandslovens § 40.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at den hjælp, som var udbetalt til hustruen i perioden den 1. oktober til den 8. november 1994, var tilbagebetalingspligtig.

Ankestyrelsen fandt derimod ikke, at den hjælp, som var udbetalt til manden i samme periode, kunne kræves tilbagebetalt.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen til grund, at når det drejede sig om ægtefæller, skulle begge opfylde rådighedsforpligtelsen i henhold til bistandslovens § 40, for at nogen af dem var berettiget til kontanthjælp.

Da hustruen ved sit ophold i udlandet i ovennævnte periode ikke havde opfyldt sin rådighedsforpligtelse i henhold til bistandslovens § 40, fandt Ankestyrelsen, at hjælpen til både manden og hustruen var modtaget med urette. Ankestyrelsen fandt imidlertid, at det var en betingelse for at kræve tilbagebetaling i henhold til bistandslovens § 25, stk. 1, at hjælpen var modtaget mod bedre vidende. Ankestyrelsen fandt, at denne betingelse måtte vurderes for ægtefællerne hver for sig.

Ankestyrelsen fandt, at hustruen måtte anses for at have modtaget hjælpen mod bedre vidende.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på, at der i sagen var konkrete holdepunkter for, at hustruen vidste, at kontanthjælp ikke kunne medtages til udlandet uden forudgående aftale med kommunen, idet kommunen

tidligere havde givet tilladelse til 2 dages rejse til Sverige uden fratræk i kontanthjælpen, og idet hustruen havde bekræftet over for kommunen at have kendskab til disse regler.

Ankestyrelsen fandt det derimod ikke godtgjort, at manden havde modtaget hjælpen i tiden 1. oktober til 8. november 1994 mod bedre vidende.

Ankestyrelsen lagde vægt på, at han havde opholdt sig her i landet under hustruens ophold i udlandet, og at det ikke af sagen fremgik, at han i tilstrækkeligt omfang var vejledt eller havde forstået sammenhængen mellem hustruens manglende opfyldelse af sin rådigheds forpligtelse og hans berettigelse til kontanthjælp.

Ankestyrelsen ændrede således nævnets afgørelse.

Sagsfremstilling 2:

Sag nr. 2 - j.nr. 200048-96

Et kurdisk/irakisk ægtepar med et barn på nu 12 måneder modtog begge kontanthjælp.

Begge ægtefæller blev den 27. september 1995 indkaldt til samtale i kommunen, da kommunen havde modtaget en anonym meddelelse om, at ægteparret havde været udrejst af Danmark.

Familien medbragte pas, hvoraf fremgik, at manden ikke havde været udrejst af landet, medens hustruen havde været udrejst den 10. august 1995 og var indrejst den 10. september 1995.

Af kommunens journalark fremgik, at manden gik på sprogskole og skulle gøre dette frem til den 30. juni 1996. Hustruen var på det omhandlede tidspunkt hjemmegående på grund af manglende pasnings mulighed til barnet, som var opskrevet til daginstitution.

Begge ægtefæller havde underskrevet en erklæring om oplysningspligt den 24. maj 1995 og efterfølgende igen den 27. september 1995. I sidstnævnte erklæring var præciseret, at der ved oplysninger om boligforhold, som havde betydning for hjælpens størrelse, også skulle forstås oplysninger om ophold uden for kommunen m.v.

Af kommunens journalark fra juni 1994 fremgik, at der var givet meddelelse om ferie i udlandet uden nærmere angivelse af meddelelsens indhold.

Kommunen meddelte den 27. september 1995, at hjælpen for perioden 10. august 1995 til 10. september 1995 ville blive gjort tilbage betalingspligtig, og at det gjaldt hjælpen til begge ægtefæller, idet hjælpen forudsatte, at begge ægtefæller havde udnyttet deres arbejdsmuligheder, jf. bistandslovens § 40, stk. 1. Ankenævnet gav ægteparret delvis ret i deres klage om tilbagebetaling af den hjælp, de havde modtaget i perioden den 10. august til den 10. september 1995.

Nævnet fandt ikke grundlag for at ændre kommunens afgørelse efter bistandslovens § 25, stk. 1, hvorefter kommunen krævede tilbagebetaling af den kontanthjælp, der var udbetalt i ovennævnte periode til hustruen.

Nævnet lagde til grund, at hustruen i denne periode ikke var her i landet, at de begge var orienteret om deres oplysningspligt efter bistandslovens § 18, at hverken manden eller hustruen oplyste kommunen om hendes udrejse, og at det ikke var sandsynliggjort, at kommunen havde givet tilladelse til eller havde været vidende om hustruens udrejse af Danmark.

Nævnet fandt på denne baggrund ikke, at hustruen var berettiget til kontanthjælp efter bistandslovens § 37 i den nævnte periode, jf. bistandslovens § 1. Hjælpen var således modtaget uberettiget.

Nævnet fandt herefter, at betingelserne for at kræve denne hjælp tilbage efter § 25, stk. 1, var opfyldt.

Nævnet fandt derimod ikke, at kommunen - under henvisning til bistandslovens § 40, stk. 1 - kunne kræve tilbagebetaling af den hjælp, manden havde modtaget i perioden.

Nævnet havde herved ikke fundet, at ordlyden af lovens § 40, stk. 1, hvorefter begge ægtefæller skulle udnytte deres arbejdsmuligheder, kunne omfatte tilfælde, hvor ægtefællerne ikke var faktisk samlevende, herunder tilfælde hvor den ene ægtefælle ikke opholdt sig her i landet.

Nævnet lagde til grund, at manden selvstændigt opfyldte betingelserne for den kontanthjælp, han modtog i den nævnte periode, og pålagde på denne baggrund kommunen at frafalde kravet om tilbagebetaling af mandens kontanthjælp.

I klagen til Ankestyrelsen anførte kommunen, at det havde betydning at få afklaret, hvornår to ægtefæller ikke kunne opfattes som værende faktisk samlevende, og hvornår de ikke juridisk kunne anses for at have en gensidig forsørgelsespligt.

Kommunen betragtede parret som faktisk samlevende.

Nævnet havde, efter at sagen var indbragt for Ankestyrelsen, anført, at der måtte være tilfælde, hvor en gift ansøger måtte bedømmes selvstændigt i forhold til § 40, uanset at samlivet ikke var ophævet, men hvor ægtefællerne i en periode af særlige grunde ikke var faktisk samlevende.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af samme problemstilling som i sag nr. 1. Der blev desuden taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt ægtefællerne kunne anses for at leve faktisk adskilt i bistandslovens forstand.

Afgørelse:

Ankestyrelsen ophævede tilbagebetalingspligten af den hjælp, som var udbetalt til ægteparret i perioden den 10. august til 10. september 1995.

Ankestyrelsen lagde ved afgørelsen til grund, at begge ægtefæller skulle opfylde deres rådighedsforpligtelse i henhold til bistands lovens § 40, for at nogen af dem var berettiget til kontanthjælp. Da hustruen ved sit ophold i udlandet ikke havde opfyldt sin rådighedsforpligtelse i henhold til bistandslovens § 40, fandt Ankestyrelsen, at kontanthjælpen til ægteparret i den periode var modtaget med urette.

Ankestyrelsen fandt ikke, at den faktiske adskillelse som følge af familiebesøg eller ferie kunne begrunde ophævelse af forsørgelsespligten mellem ægtefællerne i forhold til det offentlige, jf. bistandslovens § 6, med den virkning, at hjælpen til manden i den omhandlede periode kunne anses for at være udbetalt med rette. Ankestyrelsen fandt således, at ægteskabet under hustruens udrejse fortsat bestod.

Ankestyrelsen fandt imidlertid ikke, at betingelsen for at kræve tilbagebetaling af den udbetalte hjælp i henhold til bistandslovens § 25, stk. 1, om, at hjælpen skulle være modtaget mod bedre vidende var opfyldt. Ved vurderingen lagde Ankestyrelsen til grund, at betingelsen måtte vurderes for hver ægtefælle for sig.

Ankestyrelsen lagde vedrørende hustruen vægt på, at det ikke af sagens oplysninger fremgik, at hun i tilstrækkeligt omfang var blevet vejledt om kontanthjælpsmodtageres ret til ferie eller ret til at oppebære

kontanthjælp under ophold i udlandet, og at pligten til at oplyse om sådanne forhold heller ikke fremgik af oplysnings erklæringen.

Endvidere lagde Ankestyrelsen vægt på, at der heller ikke i sagen i øvrigt var konkrete forhold, der sandsynliggjorde, at hustruen, som var fritaget for at stå til rådighed for arbejdsmarkedet på grund af manglende børnepasning, havde været vidende om, at kontanthjælp ikke kunne medtages til udlandet under familiebesøg uden forudgående aftale med kommunen.

Ankestyrelsen lagde vedrørende manden vægt på, at han opholdt sig her i landet under hustruens ophold i udlandet, og at det ikke af sagen fremgik, at han i tilstrækkeligt omfang var vejledt om eller havde forstået sammenhængen mellem hustruens manglende opfyldelse af rådighedsforpligtelsen og hans berettigelse til kontanthjælp.

Ankestyrelsen ændrede således ankenævnets afgørelse.